

فضیلت رواداری

مانیفست وفاق «اجماع بر سر منافع ملی» است

دکتر محمدصادق پورابراهیم اهوازی

پژوهشگر مسائل ایران

در تنگناهای اقتصادی و در شرایطی که تحریم‌های خارجی معیشت شهروندان ایرانی را هدف گرفته و در برهه‌ای که حصول اجماع بر سر منافع ملی سخت به نظر می‌رسد، سخن گفتن از «وفاق ملی» و عمل به آن می‌تواند راهگشا باشد. اما در مقابل، در زمانه‌ای که «امر سیاسی» بر غیرت‌سازی و مرزبندی دوست و دشمن استوار است، بازتعریف امر سیاسی بر مبنای وفاق، با چالش‌های زیادی همراه است. این نوشتار مدعی است که بحث از وفاق را باید به بحث از «تکثرگرایی» از یک سو و «مدارا و رواداری» از سوی دیگر کشاند.

را بپذیرند و با پذیرش دیگری و گذر از تمایزگذاری میان دوست و دشمن، به وادی امن شهروندی به مثابه جمع دوستانه داخل شوند. پس از پذیرش کثرت، باید به مقام مدارا و رواداری نائل آمد. توضیح اینکه در مقام کثرت‌گرایی و پلورالیسم ما می‌پذیریم که راه‌حل پیشنهادی ما برای بهبود امور بهترین و تنها راه‌حل نیست و لزوماً دیگران برای حل بحران‌ها به خطا نمی‌روند.

◀ آداب تکثرگرایی؛ ادب رواداری

در گام دوم و در مرحله‌ای بالاتر و والاتر از پلورالیسم برای تحقق وفاق ملی، ما نیاز به تمرین مدارا و رواداری داریم. به بیان ساده، مدارا یعنی با آنکه من یقین دارم که علاج مشکلات جامعه فقط در توشه من و هم‌کیشان من قرار دارد و دیگر نسخه‌ها شفاپخش نیستند اما اجازه می‌دهم که دیگران هم در رفع موانع و مشکلات جامعه سهیم شوند. بر این اساس و با عنایت به دو مقوله «کثرت‌گرایی» و «رواداری» می‌توان امیدوار بود که در نهایت، راهبرد وفاق ملی باعث تضارب آرا و کسر و انکسار نظرات مختلف شده و مصائب و مشکلات کشورمان را مرتفع کند. ▶

پیش نیاز است: اول، وجود مشکل یا مشکلاتی که برای حل و رفع آن نیاز به وفاق داریم و دوم اختلاف‌نظر و تکثر آرا. انکار وجود مشکلات و اصرار بر حذف نظرات مختلف، به فراق ختم می‌شود نه وفاق.

◀ مدارای استراتژیک

پس از پذیرش این دو پیش‌فرض، نوبت به «پذیرش تکثر» می‌رسد؛ بدین معنا که در مقام عمل و نظر، تمامی گروه‌های سیاسی و اجتماعی، تنوع و تکثر دیدگاه‌ها

◀ سیاست مشارکت

وفاق از جهتی به معنای اجماع جمعی از مردمان بر سر موضوعی واحد است. متعلق وفاق نیز در بعد ملی، طبیعتاً ایران و مردمان آن و منافع شهروندان آن است. اگر بپذیریم که مرجع تشخیص منفعت هر شخص و گروه و ملتی خود آنان هستند این سؤال پیش می‌آید که در صورت اختلاف‌نظر در مسائل گوناگون و متنوع سیاسی و اجتماعی در یک جامعه، چگونه می‌توان به وفاق یا اجماع رسید؟ حرکت به سمت وفاق ملی متضمن حداقل دو